

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2024. № 11.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.11.28>

УДК 351.746.1(5-13)

Н. В. Дорош,

аспірант, Комунальний заклад вищої освіти

«Вінницька академія безперервної освіти»

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-9443-2312>

ДЕРЖАВНА БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА КРАЇН РЕГІОНУ ПІВДЕННОЇ АЗІЇ

N. Dorosh,

Postgraduate student, Vinnytsia Academy of Continuing Education

STATE SECURITY POLICY OF THE COUNTRIES OF THE SOUTH ASIAN REGION

В статті автором було досліджено поняття державної безпекової політики, її трактування іншими дослідниками та важливість формування комплексної державної безпекової політики для безпеки держави. Було проаналізовано безпекову ситуацію країн регіону Південної Азії та визначено стан нормативно-правової бази, яка формує державну безпекову політику, а також, розглянуто окремі сфери, в яких країни регіону Південної Азії визначають пріоритети для національної безпеки. В ході дослідження було розглянуто структурне забезпечення та інституції, які опікуються формуванням державної безпекової політики. У підсумках, було визначено основні проблеми з якими стикаються країни регіону Південної Азії під час формування своєї безпекової політики, а також запропоновано низку

стратегічних заходів для удосконалення безпекових політик держав регіону Південної Азії.

South Asia is considered one of the most conflict regions in the world. Such problems as terrorism, separatism, ethnic and religious conflicts could be found across the region. In the article author analyzed and gave a review of the security situation in the South Asia region as well as the state security policies of the countries from South Asia. During the research the term state security policy was analyzed by the author, as well as the interpretation of this term by other researchers and the importance of forming the complex state security policy, which will cover all the sectors that are important for national security. The structure of the state security policy was presented in the research and the crucial steps that need to be taken in the process of forming state security policy. In the course of study, the security situation of the South Asia region was analyzed as well as the state of legal and regulatory base which forms the state security policy. During the research the most important security policies were analyzed and their key points presented. Also, the study examines the specific areas in which countries in the South Asian region set national security priorities. The research was focused on security aspects in social, economic, military, ecologic and energy areas. The study examined the structural support and institutions that are involved in the development of state security policy. Such institutions play crucial roles in the development of state security as a complex concept. Also, in the course of the article the international aspect of state security policy was analyzed. During the research the focus was on the need to develop a single document that could comprehensively reflect the state security policy of the country, such as security strategies. During the study, the comprehensive documents that could reflect the state security policy were found in Pakistan and Nepal. As a result, the main problems faced by the countries of the South Asian region in formulating their security policies were identified, and a number of strategic measures were proposed to improve the security policies of the countries of the South Asian region.

Ключові слова: *Південна Азія, державна безпекова політика, національна безпека, загрози, виклики, конфлікти.*

Key words: *South Asia, state security policy, national security, threats, challenges, conflicts.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Національна безпека є важливим елементом існування будь-якої держави. Створення та розробка державної безпекової політики є ключовим завданням задля забезпечення безпеки держави та можливості вчасно реагувати на виклики та загрози. В цьому контексті регіон Південної Азії, як один з найбільш конфліктних регіонів у світі може слугувати прикладом для вивчення процесів формування державної безпекової політики в країнах регіону та їх методи вирішення проблем, з якими вони стикаються в безпековій сфері. Зокрема, для України, досвід країн які стикаються з проблемами тероризму, сепаратизму, етнічними та релігійними конфліктами є особливо важливий в контексті формування особистих безпекових політик, що матимуть змогу регулювати ці проблеми у безпековій сфері. Також, уроки країн Південної Азії щодо ефективності їх нормативно-правової бази та інституційного забезпечення можуть дати змогу розробити особисті механізми та інструменти реагування на виклики, з якими стикається Україна.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних фахівців поняття державної безпекової політики трактується з різних ідеологічних поглядів. В ході дослідження було розглянуто варіанти трактування такими дослідниками як А. Вендт, який в своїй праці “Social Theory of International Politics” зазначає, що державна безпекова політика формується не тільки на основі об'єктивних загроз, але й через соціальні конструкції та ідеї. Також, розглянуто визначення, що надає Б. Бузен в своїй роботі “People, states, and fear: An agenda for international security studies in the post-cold war era”, трактуючи державну безпекову політику як комплексне поняття. С. Хантінгтон, з іншого боку, визначав державну безпекову політику з боку більш традиційного, мілітаристського підходу, що було описано в його праці “The soldier and the State: The theory and politics of civil-military relations”.

В роботі зазначаються і погляди українського дослідника С. Голобокова, який визначив 6 основних етапів формування державної безпекової політики в своїй статті “The Impact of a Practice-Oriented Paradigm on Public Administration and National Security”.

Щодо огляду безпекової ситуації регіону Південної Азії, було проаналізовано роботи таких дослідників як: А. Акбар, який в своїй праці “Anatomization of Pakistan's National Security Policy 2022-26: The Strategic Hitches and Way Forward for Peace and Security in Pakistan” дослідив Національну стратегію безпеки Пакистану та Р. Ахтар, що також розглядав Національну стратегію безпеки Пакистану та її вплив на розвиток безпекової політики країни.

В дослідженні Б.К. Ахлувалі “India’s National Security Challenges and Priorities Short and Long Term Perspectives” було проаналізовано стан національної безпеки Індії, виклики з якими стикається безпекова сфера Індії, а також пріоритети майбутнього розвитку та перспективи.

Постановка завдання. Ціль статті полягає в узагальненні поняття державної безпекової політики, дослідженні безпекової ситуації регіону Південної Азії та стану формування їх державної безпекової політики. Також, завданням статті є виокремлення нормативно-правової бази, що формує державну безпекову політику та інституційного забезпечення, яке є інструментом втілення цілей державної безпекової політики країн Південної Азії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Національна безпека є одним з основних складових існування будь-якої держави, адже саме це забезпечує її подальше існування та виживання в міжнародному середовищі, та запобігає руйнації зсередини. Розробка державної безпекової політики та стратегії по забезпеченню національної безпеки є необхідністю для подальшого реагування на виклики, що виникають перед державою. Окрім цього, дослідники зазначають, що історія, ідентичність держави,

взаємовідносин з іншими державами та політика всередині держави, а не тільки виклики та загрози для неї, також впливають на формування державної безпекової політики. Прихильником таких поглядів є А. Вендт, який зазначає, що державна безпекова політика формується не тільки на основі об'єктивних загроз, але й через соціальні конструкції та ідеї. Таким чином, безпекова політика держави — це не просто відповідь на виклики, потенційні та реальні загрози а результат взаємодії політичних еліт та суспільства. [32] Визначення категорії “державна безпекова політика” має різні трактування, адже деякі науковці, такі як Б. Бузен, охоплюють у своїх публікаціях більш широкий спектр характеристик і зазначає, що «державна безпекова політика – це сукупність заходів і стратегій, спрямованих на забезпечення безпеки держави в широкому контексті, що включає військові, економічні, політичні, екологічні та соціальні аспекти». [6]

Інше визначення досліджуваному поняттю надає С. Хантінгтон, стверджуючи, що воно визначається «співвідношенням між цивільними і військовими інституціями, а також політичними цілями, які встановлюються для забезпечення національної безпеки». [13] Автор приділяє більше уваги військовому аспекту в своєму визначенні, беручи до уваги адміністрування та зв'язки між різними структурами для забезпечення національної безпеки. Українським дослідником С. Голобоковим було запропоновано 6 етапів формування державної безпекової політики, зокрема:

1. Аналіз проблем національної безпеки та визначення ключових викликів.
2. Розробка стратегічних рішень та рекомендацій.
3. Реалізація дій та заходів із забезпечення національної безпеки.
4. Координація та взаємодія державних органів і структур.
5. Використання сучасних інструментів і технологій.

6. Моніторинг та оцінка результатів з метою виявлення потенційних загроз і викликів. [30]

Відповідно до вищезазначених етапів визначаються основні засади формування державної безпекової політики та методи подальшого вдосконалення шляхом забезпечення систематичного та своєчасного моніторингу та якісної оцінки державної політики, що реалізується наразі в означеній сфері.

Державна безпекова політика відіграє важливу роль в існуванні держави, питання позиціонування на міжнародній арені та захисті національних інтересів., що стоїть особливо гостро в таких конфліктних регіонах як Південна Азія, оскільки країни страждають від нестабільної безпекової ситуації в регіоні через тероризм, ескалацію збройних конфліктів на кордонах окремих держав (Індія, Пакистан та Афганістан), а низка інших загроз всередині країн змушують звертати особливу увагу на формування безпекової політики державами регіону враховуючи геополітичне становище країни та здатність провадити незалежну внутрішню та зовнішню політику. Одним з ключових концептуальних документів, що відображають комплексне бачення безпекової політики держави є Стратегія національної безпеки. В регіоні Південної Азії в багатьох країн немає схваленої Стратегії національної безпеки, де була б чітко визначена мета, цілі, інструменти, методи та план реалізації такого документу. Беручи до прикладу досвід безпекової політики Індії, можна зазначити історично знакові події інституційного характеру, а також нормативно-правові та правові акти, що слугували базисом для розробки стратегічного документа у сфері безпеки, а саме:

- Звіт Комітету з огляду Каргіла у 2000 році, де містились рекомендації щодо національної безпеки.
- Звіт робочої групи Нареша Чандри з безпеки у 2012 році, де обговорювались безпекові питання, зокрема питання реформи у сферах оборони та розвідки.

- Створення Консультативної ради з національної безпеки (NSAB), до компетенції якого було віднесено розробку концепції Стратегії національної безпеки, але фінальний документ так і не було сформовано.
 - Документ генерала Д. С. Худи 2019 року, де колишній командувач армії окреслив основні кроки для створення Стратегії національної безпеки.
- [16]

В контексті дослідження особливостей формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки варто розглянути досвід Індії, зокрема Національну політику кібербезпеки, що була розроблена у 2013 році. Метою цієї політики є захист інформації та інформаційної інфраструктури в кіберпросторі, розбудова спроможностей для запобігання та реагування на кіберзагрози, зменшення вразливості та мінімізації збитків від кіберінцидентів шляхом поєднання інституційних структур, людей, процесів, технологій та співробітництва. [21] Також Стратегія морської безпеки Індії, що була прийнята в 2015 році, чітко описує політику Індії щодо питань морської безпеки. Ключовими тезами є геостратегічне значення Індійського океану, як передумови економічного розвитку країни, врахування традиційних та нетрадиційних загроз у морському просторі. Окрім цього в документі зазначається про підхід інтегрованої безпеки, який включає в себе співпрацю різних безпекових структур, таких як ВМС Індії, берегова охорона та інші установи, задля забезпечення комплексної безпеки. Документ містить і стратегії реагування на загрози, ключовими з яких є стратегія стримування, стратегія у випадку конфлікту, стратегія формування сприятливого середовища та стратегія офшорної безпеки.[12] Слід згадати і Об'єднану доктрину Збройних сил Індії, в якій зазначаються основні цілі національної безпеки, такі як захист суверенітету та територіальної цілісності, забезпечення сприятливого зовнішнього та внутрішнього середовища, підтримка регіональної та глобальної безпеки, зокрема через міжнародне співробітництво та інші. Також в доктрині зазначається важливість військових у забезпеченні національної безпеки, приділяючи особливу увагу співпраці

між усіма видами збройних сил для максимальної ефективності при усуненні загроз. У доктрині присутній поділ загроз на внутрішні та зовнішні загрози, де зовнішніми загрозами можна вважати конфлікти з сусідніми державами, наприклад, Пакистан та Китай. Серед внутрішніх загроз виділяємо тероризм та сепаратизм, прикладами яких може стати ситуація в штатах Джамму та Кашмір, окрім цього, з внутрішніх загроз визначається також організована злочинність та радикалізація населення. [15] Навіть за відсутності формального національної безпекової стратегії, все ж таки можна відслідкувати державну безпекову політику. Основними пріоритетами Індія визначає безпеку держави, безпеку суспільства та участь в регіональних та глобальних питаннях, що мають безпосередній вплив на безпекову складову. В праці «India's National Security Challenges and Priorities Short and Long Term Perspectives», яка була написана В.К. Ахлувалія зазначаються основні сфери, яким Індія приділяє уваги в своїй державній безпековій політиці:

- Економічна безпека, де сильна економіка розглядається як один з найважливіших інструментів забезпечення національної безпеки.
- Військова потужність і стримування, яка полягає в підтримці Індією достатньої військової потужності для захисту своїх кордонів та інтересів, і для зовнішніх і для внутрішніх загроз.
- Морська безпека, якій Індія приділяє особливу увагу через стратегічну важливість Індійського океану.
- Гібридні загрози і кібербезпека, де увага зосереджена на протидії кіберзагрозам та інформаційним війнам для забезпечення захисту національних інтересів у кіберпросторі.
- Внутрішня безпека, адже тероризм, сепаратизм та проблеми у соціальній складовій досить гостро стоять на порядку денному в Індії та дестабілізують ситуацію в країні зсередини, загрожуючи національній безпеці.
- Регіональні виклики, де відносини Індії з безпосередніми сусідами, такими як Китай та Пакистан є ключовими елементами зовнішньої

політики безпеки держави. Також, це стосується і загальної ситуації в регіоні, боротьби за вплив в Південній Азії, загрози поширення терористичних рухів з Афганістану та інше. [3]

Варто зазначити, що в Індії чітко відслідковується її державна безпекова політика, навіть за відсутності єдиної Стратегії національної безпеки. Індія стає дедалі ближче до формування єдиної стратегії, що уособлювала б в собі її пріоритети безпекової політики, адже вже декілька років ведеться робота по створенню такого документу.

Незважаючи на те, що Індія стає все ближче до створення Стратегії національної безпеки, Пакистан як держава що конкурує та конфліктує з Індією в регіоні Південної Азії вже розробив свою особисту стратегію. Національна стратегія безпеки Пакистану була офіційно опублікована 14 січня 2022 року, і охоплює період з 2022-2026 роки. [2] Ця стратегія є першим таким документом для Пакистану, де застосовується комплексний підхід до безпеки та чітко визначаються усі основні сфери державної безпекової політики. Стратегія враховує як традиційні загрози, такі як оборона та територіальна цілісність, так і нетрадиційні загрози, такі як економічна вразливість, тероризм та кліматичні загрози. Національна стратегія безпеки Пакистану наголошує на підході з особливою увагою до своїх громадян - безпека країни базується на безпеці її громадян. Це включає гарантування фундаментальних прав, соціальної справедливості та економічної стабільності. [24] Також в своїй стратегії Пакистан визначає економічну безпеку як головний елемент національної безпеки, адже стабільне економічне зростання дозволить зміцнити традиційну та людську безпеку, що в свою чергу дозволить державі краще реагувати на внутрішні та зовнішні загрози. Щодо внутрішніх загроз, то в Стратегії Пакистан виділяє нульову терпимість до тероризму на своїй території, а зовнішніми загрозами є конфлікти з сусідніми державами. Не дивлячись на це, у зовнішній політиці Пакистан продовжує орієнтуватись на економічне співробітництво та підтримку мирного вирішення проблем. Таким

чином можна визначити, що стратегія підкреслює важливість збереження територіальної цілісності, економічного зростання, дотримання безпеки громадян а також внутрішньої та зовнішньої стабільності для національної безпеки. [24]

Незважаючи на те, що Пакистан і розробив свою Стратегію національної безпеки, яка стала першим подібним документом в історії, дослідники вже виокремили деякі спірні та проблемні частини цієї Стратегії. Зокрема в статті «Anatomization of Pakistan's National Security Policy 2022-2026: Strategic Hitches and Way Forward for Peace and Security in Pakistan», що була написана А. Акбар, зазначаються проблеми в реалізації безпеки людини. [1] Стратегія наголошує на людській безпеці, але на практиці цей підхід залишається на другому плані через акцент на економічні інтереси. Окрім цього Пакистан визначив економічну безпеку основним елементом національної безпеки, проте присутній недостатній механізм перерозподілу ресурсів між традиційною та людською безпекою, що викликає суперечки в пріоритетах між цими сферами. Конкретний механізм перерозподілу ресурсів може викликати невизначеність у реалізації пріоритетів стратегії. Також, однією з проблем цієї стратегії є визначення зовнішньо-політичних інтересів, адже не дивлячись на те, що Пакистан та Індія вже довгий час знаходяться в конфліктних відносинах, Стратегія національної безпеки Пакистану не дає чіткого визначення щодо політики стосовно Індії. [1] Можна зазначити, що Стратегія національної безпеки Пакистану 2022-2026 пропонує новий підхід до державної безпекової політики, але при цьому має проблемні питання та виклики, які загрожують реалізації цілей стратегії. Не дивлячись на недоліки, варто ще раз зазначити, що документ є першим подібним документом для Пакистану, де комплексно охоплюються цілі національної безпеки, а також пріоритети державної безпекової політики.

Індія та Пакистан - це держави регіону Південної Азії, в яких найбільш чітко можна відслідкувати державну безпекову політику, та виділити основні

пріоритетні сфери, але і інші країни регіону роблять кроки до чіткого формулювання своєї безпекової політики. Однією з таких країн є Шрі-Ланка, адже її державна безпекова політика наразі спрямована вирішення низки ключових викликів, що пов'язані з внутрішніми та зовнішніми загрозами. Хоча Шрі-Ланка не має одного основного документу, що комплексно уособлює її державну безпекову політику, вже ж таки це можна відслідкувати з інших безпекових документів. Першим з таких документів варто зазначити Закону про превенцію тероризму, що був прийнятий у 1979 році, адже тероризм є однією з основних безпекових проблем для Шрі-Ланки. [27]

Діючими структурами, які займаються превенцією та боротьбою з тероризмом є Terrorist Investigation Division, який є окремим відділом поліції, що перемається боротьбою з тероризмом та екстремізмом, та Criminal Investigation Division, що безпосередньо підпорядковується ТІД. Задачі цих структур пов'язані з плануванням та проведенням превенційних операцій та боротьбою з тероризмом.[11]

Також, в Шрі-Ланці є неофіційний орган, Рада з національної безпеки, куди входять Президент, Прем'єр-міністр, Міністр оборони, Міністр фінансів, Міністр правопорядку, Міністр закордонних справ та радник питань з національної безпеки.[24]

Ця рада підкреслює амбіції Шрі-Ланки щодо встановлення єдиної стратегії національної безпеки, що буде охоплювати різні сектори та чітко окреслювати державну безпекову політику. Тим не менш, наразі орган не є офіційною структурою, адже навіть його створення у 1999 році відбулось лише за офіційним повідомленням Президента, хоча і Кабінет Міністрів Шрі-Ланки і почав підготовку до законопроєкту про створення Ради, як повноцінної структури, роботи на цим законопроєктом тривають. [28]

Державна безпекова політика Шрі-Ланки наразі зосереджена на внутрішній проблемі тероризму та екстремізму, а також на захисті від транскордонної злочинності. Також, тривають розробки щодо єдиної стратегії національної безпеки, та органу, який би відповідав за його створення. Аналізуючи вищезазначене, можна констатувати, що уряд Шрі-Ланки

повинен прискорити розробку стратегії національної безпеки, а також сформуванню свою безпекову політику у ширшому сенсі, враховуючи конфліктність регіону, в якому знаходиться країна.

Іншою країною, яка просувається у напрямку формування чіткої стратегії безпеки є Бангладеш, маючи документи, які затверджують пріоритети національної безпеки, та органи, що опікуються комплексними питаннями безпекової політики. Першим з таких документів можна зазначити Оборонну Політику, прийняту у 2018 році [9]. Серед зазначеного в цій політиці, є і пріоритети національної безпеки Бангладешу, яку включають в себе суверенітет і територіальну цілісність, соціально-політичну стабільність, економічне процвітання, захист навколишнього середовища, глобальний і регіональний мир і стабільність. [9] Також в політиці описується використання збройних сил, інтеграцію населення та відносини військових та громадян, що передбачає залучення громадськості до оборони, та відновлення після стихійних лих. Крім цього, у політиці зазначається про розвиток збройних сил, для забезпечення захисту від сучасних загроз. Цей документ відображає оборонну політику Бангладешу та її майбутні цілі. В Оборонній Політиці зазначено і про Національний комітет безпеки, що є найвищим органом, який формує політику національної безпеки. [9] Цей комітет було створено у березні 2019 року, в складі структури Кабінету Прем'єр Міністра Бангладешу, після прийняття Оборонної Політики. Крім Оборонної Політики в Бангладешу є і інші документи, що торкаються питань державної безпекової політики, зокрема, Закон про територіальні води та морські зони, прийнятий у 1974 році. [29] Закон регулює питання морської безпеки та управління економічною зоною, що є важливим для забезпечення морських ресурсів та морської безпеки. Окрім цього, Бангладеш звертає увагу на боротьбу з тероризмом. У 2009 році був прийнятий Антитерористичний закон, який мав на меті превенцію тероризму та визначав покарання. У 2013 році були прийняті правила, що доповнювали закон 2009 року та враховували особливості міжнародної діяльності країни у цій сфері, а також уточнювали

порядок створення трибуналів для проведення суду над терористами у кожному окремому регіоні країни. [11]

Державна безпекова політика Бангладешу немає єдиного офіційно затвердженого документа, але регулюється різними законами та стратегічними документами, де і можна відслідкувати її основні пріоритети та цілі. Безпекова політика Бангладешу наразі зосереджена на військовій оборона, внутрішній стабільності, морській безпеці та економічному розвитку, що можна визначити відслідковуючи документи, що пов'язані з безпековою політикою держави. Тим не менш, відсутність стратегічного документу, який би охоплював різні безпекові сфери, заважає впровадити ефективні механізми захисту, особливо в питаннях внутрішньої безпеки, згадуючи тривалу боротьбу з тероризмом.

Переходячи до інших країн регіону, важливо зазначити Бутан та Непал, адже обидві країни знаходяться між Індією та Китаєм, що в значній мірі трактує напрямок формування їх безпекових політик.

Бутан прийняв свою конституцію 18 липня 2008 року, де було зазначено основні правові засади для захисту суверенітету та безпеки країни. [8] Не дивлячись на це, існують документи щодо національної безпеки, що були прийняті раніше, одним з яких є Закон про національну безпеку, прийнятий у 1992 році, який регулює заходи щодо боротьби з внутрішніми та зовнішніми загрозами. [22] Не менш важливим документом для національної безпеки Бутану, і який чітко демонструє бажання Бутану уникати конфліктів та, при цьому, зберігати свій суверенітет, є Індо-Бутанська Мирна Угода, що була прийнята вперше ще 8 серпня 1949 року [31], а потім доповнена вже у 2007 році. [14] Ця угода встановила тісне співробітництво між Індією та Бутаном у безпековій сфері. Згідно цієї угоди, Індія надає Бутану військову підтримку у питаннях зовнішньої безпеки. Виходячи з цього, можна зазначити, що у захисті від зовнішніх загроз Бутан залежний від Індії та її допомоги, що в одному випадку допомагає цілі забезпечення суверенності, але з іншого,

унеможливиює формування особистої стратегії національної безпеки, яка б не спиралась на сторонню допомогу.

Непал, з іншої сторони, не має подібних угод, хоча і стикається з подібними загрозами. Непал прийняв свою конституцію у 2015 році, де зокрема визначаються правові засади національної безпеки та встановлюється роль збройних сил у забезпеченні територіальної цілісності. [7] Ще у 2006 році владою Непалу було прийнято Закон про збройні сили, який регулював функціонування армії та силових структур, а також їх завдання щодо забезпечення внутрішньої та зовнішньої безпеки. [4]

У 2016 році Непал зробив важливий крок для подальшої підтримки національної безпеки, а саме – прийняття Стратегії національної безпеки Непалу. [23] Зокрема, в цій стратегії зазначені основні безпекові пріоритети, що охоплюють декілька сфер. Перш за все, це захист суверенітету та територіальної цілісності, що включає охорону кордонів та підтримання єдності Непалу. Далі, не менш важливими пріоритетами є внутрішня безпека, економічна безпека та соціальна стабільність. Захист громадян, їхніх життів і майна є важливим аспектом державної політики, а економічна стабільність сприятиме розвитку держави та її захищеності. Важливим пріоритетом є інформаційна безпека, адже в сучасному світі незахищеність у кіберпросторі може слугувати значною загрозою для безпеки країни в цілому. Окрім цього, в стратегії звертають увагу на природні ресурси та екологічну сферу, де зазначається важливість правильного використання та збереження ресурсів. Також, увага приділяється і зміцненню співпраці на регіональному та міжнародному рівнях. Стратегія орієнтована на уникнення втягнення Непалу в геополітичні конфлікти, підтримку міжнародної безпеки та розвиток дипломатичних відносин. [23]

Варто зазначити, що Непал прогресує у забезпеченні своєї національної безпеки та застосовує комплексний підхід до безпекової політики, беручи до

уваги різні фактори, та розуміючи дестабілізуючі процеси та проблеми, з якими стикається держава в різних сферах безпекового питання.

Також, в контексті безпекової політики варто згадати Мальдіви, адже ця країна дещо вирізняється в регіоні Південної Азії. Основним законом для функціонування структур збройних сил є Закон про збройні сили Мальдів прийнятий 14 лютого 2006 року, який визначає основні функції, роль та цілі збройних сил Мальдів задля захисту суверенітету та управління внутрішніми та зовнішніми загрозами. Закон з часом довшювали та редагували, зокрема, в 2008 році. [5] Також, Мальдіви приділяють значну частину уваги боротьбі та превенції тероризму, хоча сама країна не зазнавала значної шкоди від терористичних загроз, але Мальдіви проводять превенційну політику, яка є однією з пріоритетів її державної безпекової політики. В 2012 році у Мальдівах було створено Управління з питань боротьби з тероризмом при Міністерстві оборони та національної безпеки, що сигналізували зміни в політиці превенції та боротьби з тероризмом.[20] Вже в 2014 році це управління було замінено Департаментом боротьби з тероризмом.[20] Також, урядом Мальдів вносились доповнення до Закону про превенцію тероризму, що був прийнятий у 2015 році [26]. Після цього, в 2016 році Указом Президента було створено Національний центр боротьби з тероризмом (NCTC), який наразі відіграє ключову в сфері превенції тероризму в Мальдівах.[20]

Окрім цього, важливість надається і реагуванням на стихійні лиха, зокрема Закон про управління катастрофами, прийнятий урядом Мальдів у 2015, описує реагування на стихійні лиха, створення національних та місцевих органів управління катастрофами та забезпечення інформування громадян. Цей закон є частиною стратегії національної безпеки Мальдів, які хоча і не мають єдиного документу для комплексного опису стратегії, вже ж таки можуть окреслити основні цілі та пріоритети стратегії. [11]

Не можливо не згадати і морську безпеку в контексті безпекової політики Мальдів, адже для острівної країни це є одним з найбільших пріоритетів безпеки. Закон про морські зони Мальдівських островів є основним законом для визначення територіальних вод, економічну зону та континентальний шельф країни. Він також регулює питання, пов'язані з використанням морських ресурсів і забезпеченням безпеки в межах визначених зон. [18] Безпосередньо захистом займається Берегова охорона Мальдів, її функції, обов'язки та компетентності зазначені якої зазначені у Законі про збройні сили. [19] Також, Мальдіви є членами Індійсько-океанської асоціації регіональної співпраці (IORA), де вони співпрацюють із сусідніми країнами для забезпечення колективної морської безпеки. [17]

В підсумку, можна зазначити, що державна безпекова політика Мальдів зосереджена на забезпеченні внутрішньої безпеки, зокрема боротьба з тероризмом та стихійними лихами, а також на захисті свого суверенітету, де в основі лежить морська безпека та співпраця з іншими країнами.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Аналізуючи державну безпекову політику країн регіону Південної Азії, можна дійти до висновку, що всі країни застосовують комплексний підхід для забезпечення своєї безпеки. Але тим не менш, деякі країни мають більше векторів уваги при побудові своєї стратегії безпеки та безпекової політики. Зокрема, такі країни як Індія, Пакистан та Непал охоплюють більше аспектів в своїй безпековій політиці, і хоча Індія на відміну від Пакистану та Непалу ще немає єдиного документу з описом своєї стратегії національної безпеки, це компенсується документами в окремих безпекових сферах, не відмінюючи необхідності в створенні такого документу. Інші ж країни регіону звертають недостатньо уваги на деякі безпекові проблеми такі як кібербезпека, гібридні загрози, релігійні конфлікти та інше. Також варто зазначити, що через конфліктність регіону, існують проблеми з регіональною співпрацею країн у

безпековій сфері, що призводить до виникнення таких проблем як транскордонна злочинність та тероризм.

Грунтовне дослідження обраної теми сприяло виробленню низки стратегічних заходів для удосконалення безпекових політик держав регіону Південної Азії, а саме:

1. Створення єдиних документів стратегії національної безпеки, які б повністю охоплювали пріоритети та цілі державної безпекової, доопрацювання таких документів в країнах, де вони існують задля уточнення механізмів реагування на окремі проблеми.
2. Розширення кола безпекових питань. Деякі країни приділяють недостатньо уваги можливим викликам, зокрема відсутність превентивних інструментів щодо деяких безпекових аспектів, таких як кібербезпека, екологічна безпека тощо.
3. Створення та легітимізація єдиних державних органів, до компетенції яких віднесено питаннями національної безпеки. В деяких країнах вже створені подібні органи, але відсутня належна нормативно-правова база із визначенням статусу такого органу й відсутні нормативні передумови визначення регулюючого впливу таких інституцій.

Література

1. Akbar A. Anatomization of Pakistan's National Security Policy 2022-26: The Strategic Hitches and Way Forward for Peace and Security in Pakistan. *The Beacon Journal*. p. 1-22. URL: https://pnwc.paknavy.gov.pk/thebeaconjournal/crs/Vol3No1_2023/1.pdf

2. Akhtar R. Pakistan's new National Security Policy: A step in the right direction. *Atlantic Council*. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/southasiasource/pakistans-new-national-security-policy>

3. Ahluwalia B.K. India's National Security Challenges and Priorities Short and Long Term Perspectives. *Manekshaw Papers*. 2019. URL: <https://www.claws.in/publication/indias-national-security-challenges-and-priorities-short-and-long-term-perspectives/>

4. Army Act. Act No.7 of 2006. URL: <https://www.legal-tools.org/doc/5e9c9b/pdf/>

5. Bill on amendment to the Armed Forces Act. Act No. 1 of 2008. URL: <https://majlis.gov.mv/en/19-parliament/parliament-work/684>

6. Buzan B. People, states, and fear: An agenda for international security studies in the post-cold war era. 2nd ed. New York : Harvester Wheatsheaf, 1991. 393 p. URL: https://www.academia.edu/4780500/People_States_and_Fear_An_Agenda_For_International_Security_Studies_in_the_Post_Cold_War_Era_Barry_Buzan

7. Constitution of Nepal. URL: https://ag.gov.np/files/Constitution-of-Nepal_2072_Eng_www.moljpa.gov.npDate-72_11_16.pdf

8. Constitution of The Kingdom of Bhutan. URL: <https://www.dlgdm.gov.bt/storage/upload-documents/2021/9/20/Constitution-of-bhutan-2008.pdf>

9. Defense Policy of Bangladesh. 2018. URL: <https://afd.gov.bd/sites/default/files/2023-06/new.pdf>

10. Disaster Management Act. Act No.28 of 2015. URL: <https://disasterlaw.ifrc.org/media/3370>

11. Dorosh N. Comprehensive Terrorism Prevention Mechanism For South Asia Countries. *University Scientific Notes*. 2023. P. 28–42. URL: <https://doi.org/10.37491/unz.96.3>

12. Ensuring Secure Seas: Indian MARITIME Security Strategy. 2016. 183 p. URL: <https://bharatshakti.in/wp-content/uploads/2016/01/Indian-Maritime-Security-Strategy-Documents-25Jan16.pdf>

13. Huntington S. P. The soldier and the State: The theory and politics of civil-military relations. London : Camelot Press, 1970. 534 p. URL: <https://worldoriens.wordpress.com/wp-content/uploads/2017/03/the-soldier-and-the-state-huntington.pdf>
14. India-Bhutan Friendship Treaty. Treaty of 2007. URL: <https://www.mea.gov.in/images/pdf/india-bhutan-treaty-07.pdf>
15. Indian Armed Forces Joint Doctrine : Doctrine of 18.04.2017. URL: https://bharatshakti.in/wp-content/uploads/2015/09/Joint_Doctrine_Indian_Armed_Forces.pdf
16. India's National Security Strategy. *Drishti IAS*. URL: <https://www.drishtiiias.com/daily-updates/daily-news-editorials/india-s-national-security-strategy>
17. Indian Ocean Rim Association (IORA). URL: <https://www.iora.int/regional-and-International-partners>
18. Maritime Zones of Maldives Act. Act No.6 of 1996. URL: <https://faolex.fao.org/docs/pdf/mdv21767e.pdf>
19. MNDF Coast Guard. URL: <https://mndf.gov.mv/mndf/en/org-structure.php?cmd=%20coast-guard>
20. National Counter Terrorism Centre Overview. NCTC. URL: <https://nctc.gov.mv/>
21. National Cyber Security Policy : Policy of 02.07.2013. URL: https://www.meity.gov.in/writereaddata/files/National_cyber_security_policy-2013_0.pdf
22. National Security Act of Bhutan. Act of 1992. URL: <https://oag.gov.bt/wp-content/uploads/2010/05/National-Security-Act-of-Bhutan-1992English.pdf>
23. National Security Policy of Nepal. URL: https://kms.pri.gov.np/dams/pages/view.php?ref=2105&search=%21collection1804+&offset=0&order_by=field3&sort=ASC&archive=&k=339b3638b2&

24. National Security Policy of Pakistan 2022-2026 URL: <https://static.theprint.in/wp-content/uploads/2022/01/NSP.pdf>
25. National security strategy, a top priority for Sri Lanka. *Daily FT*. URL: <https://www.ft.lk/columns/National-security-strategy-a-top-priority-for-Sri-Lanka/4-683997>
26. Prevention of Terrorism Act. Act No.32 of 2015. URL: <https://nctc.gov.mv/laws/terrorism%2032-2015.pdf>
27. Prevention of Terrorism (Temporary Provisions). Act No. 48 of 1979. URL: <https://www.refworld.org/legal/legislation/natlegbod/1979/en/19831>
28. Samaraweera B. National Security Council set to be legalised via Act. *The Morning*. URL: <https://www.themorning.lk/articles/G4sFoI9uVpJeQpccNu1f>
29. Territorial Waters and Maritime Zones Act. Act No.26 of 1974. URL: https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/BGD_1974_Act.pdf
30. The Impact of a Practice-Oriented Paradigm on Public Administration and National Security / S. Bielai et al. *International Journal of Sustainable Development and Planning*. 2024. Vol. 19, no. 1. P. 277–288. URL: <https://doi.org/10.18280/ijSDP.190126>
31. Treaty of Perpetual Peace and Friendship Between The Government of India and The Government of Bhutan. Treaty of 1949. URL: <https://www.mea.gov.in/bilateral-documents.htm?dtl/5242/treaty+or+perpetual+p>
32. Wendt A. *Social Theory of International Politics*. Cambridge University Press, 1999. URL : <https://www.guillaumenicaise.com/wp-content/uploads/2013/10/Wendt-Social-Theory-of-International-Politics.pdf>

References

1. Akbar, A. (2023), “Anatomization of Pakistan's National Security Policy 2022-26: The Strategic Hitches and Way Forward for Peace and Security in Pakistan”, *The Beacon Journal*, pp. 1-22, available at:

https://pnwc.paknavy.gov.pk/thebeaconjournal/crs/Vol3No1_2023/1.pdf (Accessed 05 Nov 2024).

2. Akhtar, R. (2022), “Pakistan’s new National Security Policy: A step in the right direction”, Atlantic Council, available at: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/southasiasource/pakistans-new-national-security-policy> (Accessed 05 Nov 2024).

3. Ahluwalia, B.K. (2019), “ India’s National Security Challenges and Priorities Short and Long Term Perspectives ”, Manekshaw Papers, available at: <https://www.claws.in/publication/indias-national-security-challenges-and-priorities-short-and-long-term-perspectives/> (Accessed 05 Nov 2024).

4. Nepal (2006), “Army Act. Act No.7”, available at: <https://www.legal-tools.org/doc/5e9c9b/pdf/> (Accessed 05 Nov 2024).

5. People's Majlis (2008), “Bill on amendment to the Armed Forces Act. Act No. 1”, available at: <https://majlis.gov.mv/en/19-parliament/parliament-work/684> (Accessed 05 Nov 2024).

6. Buzan, B. (1991), People, states, and fear: An agenda for international security studies in the post-cold war era, 2nd ed., Harvester Wheatsheaf, New York, USA, available at: https://www.academia.edu/4780500/People_States_and_Fear_An_Agenda_For_International_Security_Studies_in_the_Post_Cold_War_Era_Barry_Buzan (Accessed 05 Nov 2024).

7. Constitution of Nepal (2015), available at: https://ag.gov.np/files/Constitution-of-Nepal_2072_Eng_www.moljpa.gov_.npDate-72_11_16.pdf (Accessed 05 Nov 2024).

8. Constitution of The Kingdom of Bhutan (2008), available at: <https://www.dlgdm.gov.bt/storage/upload-documents/2021/9/20/Constitution-of-bhutan-2008.pdf> (Accessed 05 Nov 2024).

9. Defense Policy of Bangladesh (2018), available at: <https://afd.gov.bd/sites/default/files/2023-06/new.pdf> (Accessed 05 Nov 2024).

10. IFRC (2015), “Disaster Management Act. Act No.28”, available at: <https://disasterlaw.ifrc.org/media/3370> (Accessed 05 Nov 2024).
11. Dorosh, N. (2023), “Comprehensive Terrorism Prevention Mechanism For South Asia Countries”, University Scientific Notes, pp. 28–42. <https://doi.org/10.37491/unz.96.3>
12. Integrated Headquarters, Ministry of Defence (Navy) (2016), “Ensuring Secure Seas: Indian MARITIME Security Strategy”, available at: https://bharatshakti.in/wp-content/uploads/2016/01/Indian_Maritime_Security_Strategy_Document_25Jan16.pdf (Accessed 05 Nov 2024).
13. Huntington, S. P. (1970), The soldier and the State: The theory and politics of civil-military relations, Camelot Press, London, UK, available at: <https://worldoriens.wordpress.com/wp-content/uploads/2017/03/the-soldier-and-the-state-huntington.pdf> (Accessed 05 Nov 2024).
14. India-Bhutan Friendship Treaty (2007), available at: <https://www.mea.gov.in/images/pdf/india-bhutan-treaty-07.pdf> (Accessed 05 Nov 2024).
15. Indian Armed Forces Joint Doctrine (2017), available at: https://bharatshakti.in/wp-content/uploads/2015/09/Joint_Doctrine_Indian_Armed_Forces.pdf (Accessed 05 Nov 2024).
16. Drishti IAS (2023), “India’s National Security Strategy”, available at: <https://www.drishtias.com/daily-updates/daily-news-editorials/india-s-national-security-strategy> (Accessed 05 Nov 2024).
17. Indian Ocean Rim Association (IORA) (2024), available at: <https://www.iora.int/regional-and-International-partners> (Accessed 05 Nov 2024).
18. Maldives (1996), “Maritime Zones of Maldives Act. Act No.6”, available at: <https://faolex.fao.org/docs/pdf/mdv21767e.pdf> (Accessed 05 Nov 2024).

19. MNDF Coast Guard (2024), available at: <https://mndf.gov.mv/mndf/en/org-structure.php?cmd=%20coast-guard> (Accessed 05 Nov 2024).

20. NCTC (2024), “National Counter Terrorism Centre Overview”, available at: <https://nctc.gov.mv/> (Accessed 05 Nov 2024).

21. Government of India (2013), “National Cyber Security Policy”, available at: https://www.meity.gov.in/writereaddata/files/National_cyber_security_policy-2013_0.pdf (Accessed 05 Nov 2024).

22. National Security Act of Bhutan (1992), available at: <https://oag.gov.bt/wp-content/uploads/2010/05/National-Security-Act-of-Bhutan-1992English.pdf> (Accessed 05 Nov 2024).

23. Ministry of Defence Nepal (2020), “National Security Policy of Nepal”, available at: https://kms.pri.gov.np/dams/pages/view.php?ref=2105&search=%21collection1804+&offset=0&order_by=field3&sort=ASC&archive=&k=339b3638b2& (Accessed 05 Nov 2024).

24. National Security Division (2022), “National Security Policy of Pakistan 2022-2026”, available at: <https://static.theprint.in/wp-content/uploads/2022/01/NSP.pdf> (Accessed 05 Nov 2024).

25. Daily FT (2019), “National security strategy, a top priority for Sri Lanka”, available at: <https://www.ft.lk/columns/National-security-strategy-a-top-priority-for-Sri-Lanka/4-683997> (Accessed 05 Nov 2024).

26. Maldives National Defence Force (2015), “Prevention of Terrorism Act”, available at: <https://nctc.gov.mv/laws/terrorism%2032-2015.pdf> (Accessed 05 Nov 2024).

27. Sri Lanka (1979), “Prevention of Terrorism (Temporary Provisions)”, available at: <https://www.refworld.org/legal/legislation/natlegbod/1979/en/19831> (Accessed 05 Nov 2024).

28. Samaraweera, B. (2023), “National Security Council set to be legalised via Act”, The Morning, available at: <https://www.themorning.lk/articles/G4sFoI9uVpJeQpccNu1f> (Accessed 05 Nov 2024).
29. UN (1974), “Territorial Waters and Maritime Zones Act”, available at: https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/BGD_1974_Act.pdf (Accessed 05 Nov 2024).
30. Bielai, S. Antonova, L. Hololobov, S. and Yevtushenko, I. (2024), “The Impact of a Practice-Oriented Paradigm on Public Administration and National Security”, International Journal of Sustainable Development and Planning, Vol. 19, no. 1, pp. 277–288. <https://doi.org/10.18280/ijstdp.190126>
31. The Government of India and The Government of Bhutan (1949), “Treaty of Perpetual Peace and Friendship Between The Government of India and The Government of Bhutan”, available at: <https://www.mea.gov.in/bilateral-documents.htm?dtl/5242/treaty+or+perpetual+p> (Accessed 05 Nov 2024).
32. Wendt, A. (1999), Social Theory of International Politics, Cambridge University Press, Cambridge, UK, available at: <https://www.guillaumenicaise.com/wp-content/uploads/2013/10/Wendt-Social-Theory-of-International-Politics.pdf> (Accessed 05 Nov 2024).

Стаття надійшла до редакції 14.11.2024 р.